

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 434/2024-54

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Luciou Alakšovou, Piaristická 46, Trenčín, proti postupu Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 3Td/1/2024 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 3Td/1/2024 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré mu **j e** Krajský súd v Trenčíne **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky **u k l a d á** zaplatiť trovy právneho zastúpenia **771,68 eur** právnej zástupkyni do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.
- Krajský súd v Trenčíne **j e p o v i n n ý** nahradiť Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky trovy konania **771,68 eur** do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

- Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom krajského súdu označeným v záhlaví tohto nálezu. Navrhuje priznať mu finančné zadost'učinenie 5 000 eur a náhradu trov konania ustanovenej právnej zástupkyňi.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol odsúdený rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1T/54/1999 zo 17. októbra 2002 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4To/52/2002 z 18. decembra 2002 pre trestný čin vraždy a pre trestný čin krádeže, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody na doživotie, pričom do výkonu trestu odňatia slobody nastúpil 18. decembra 2002.

3. Sťažovateľ podal 31. mája 2023 na krajskom súde žiadosť o upustenie od výkonu trestu odňatia slobody podľa § 413 ods. 2 Trestného poriadku. Svoju žiadosť odôvodnil tým, že vo výkone trestu odňatia slobody utrpel cievnú mozgovú príhodu, po ktorej sa jeho zdravotný stav zhoršuje. Krajský súd listom č. Pot/29/2023 zo 7. júna 2023 poslal žiadosť sťažovateľa miestne a vecne príslušnému na rozhodnutie Okresnému súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“).

4. Sťažovateľ proti tomuto postupu podal 15. júna 2023 námietku predsedovi krajskému súdu. Krajský súd jeho námietku upovedomením sp. zn. Spr 160/2023 z 28. júna 2023 postúpil okresnému súdu.

5. Okresný súd uznesením sp. zn. 7Nt/5/2023 zo 6. októbra 2023 vrátil vec krajskému súdu. Krajský súd postúpil vec sťažovateľa opäť okresnému súdu 9. novembra 2023. Okresný súd uznesením sp. zn. 7Nt/5/2023 z 21. novembra 2023 vyslovil svoju vecnú nepríslušnosť a spis predložil najvyššiemu súdu pre účely rozhodnutia o kompetenčnom spore. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 4Ndt/2/2024 z 30. januára 2024 rozhodol, že vecne a miestne príslušný na rozhodnutie je krajský súd. Podľa tvrdení sťažovateľa bol spis vrátený späť krajskému súdu pre účely rozhodnutia o jeho žiadosti.

6. Sťažovateľ tvrdí, že v dôsledku nesprávneho procesného postupu krajského súdu podal sťažnosť pre nečinnosť z 15. decembra 2023 adresovanú predsedovi krajského súdu. Argumentuje, že o jeho žiadosti dosiaľ nebolo rozhodnuté a stav jeho právnej neistoty trvá viac ako jeden rok.

7. Uznesením č. k. II. ÚS 434/2024-19 z 24. septembra 2024 ustanovil ústavný súd sťažovateľovi právnu zástupkyňu – advokátku JUDr. Luciu Alakšovú. Ustanovená právna zástupkyňa podanú sťažnosť doplnila podaním z 29. novembra 2024 a okrem namietaného porušenia práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (kde doplnila petit o návrh, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať bez zbytočných priet'ahov) vyhodnotila, že sťažovateľ namietal aj porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 38 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Namietané porušenie týchto práv mal sťažovateľ slovne opísať, keď navrhoval, aby ústavný súd rozhodol aj o tom, že sudy porušili jeho právo na prístup na súd. V tomto smere namieta, že okresný súd v konaniach sp. zn. 2Nt/97/2015, sp. zn. 6Nt/213/2016 a sp. zn. 1Nt/112/2020 a krajský súd v konaniach sp. zn. 3Tos/100/2015, sp. zn. 2Tos/134/2018 a sp. zn. 3Tos/132/2022 rozhodovali ako vecne nepríslušné sudy nepríslušnými sudcami v nezákonnom zložení, čo podľa neho nepriamo

vyplýva z odpovede najvyššieho súdu z 13. júna 2024 a jeho uznesenia sp. zn. 4Ndt/2/2024 z 30. januára 2024.

8. Už z rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu ČSSR publikovaného v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu ČSSR pod č. R 35/1975 má vyplývať, že za súd, v obvode ktorého sa vykonáva trest odňatia slobody, treba považovať ten súd, ktorý má rovnakú vecnú príslušnosť ako súd, ktorý rozhodol vo veci v prvom stupni, pokiaľ zákon výslovne nestanoví, že je príslušný okresný súd (na uvedené poukazuje aj neskoršie rozhodnutie najvyššieho súdu č. R 73/2017).

9. Napriek tomu rozhodoval o žiadostiach sťažovateľa v prvom stupni okresný súd a rozhodnutia boli preskúmané krajským súdom ako odvolacím súdom.

10. Sťažovateľ vo vzťahu k namietaným prietahom v súdnom konaní poukazuje na to, že od podania jeho žiadosti (31. mája 2023) až do dňa porady ustanovenej právnej zástupkyne a odsúdeného (19. november 2024) nebol zo strany krajského súdu vykonaný žiadny úkon smerujúci k vybaveniu jeho žiadosti, o tejto nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti rozhodnuté, a to napriek tomu, že požadoval upustenie od výkonu zvyšku trestu odňatia slobody z dôvodu vážneho nevyliciteľného a život ohrozujúceho ochorenia.

11. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 434/2024-40 z 28. mája 2025 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie pre porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a pre porušenie práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3Td/1/2024 a vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

II.

Vyjadrenie krajského súdu

12. V doručenom vyjadrení poukázal predseda senátu 3 krajského súdu JUDr. Roman Hargaš na to, že z obsahu súdneho spisu nevyplýva, že by sťažovateľ využil možnosť podať sťažnosť na odstránenie prietahov v súdnom konaní podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku. Na rozdiel od právnej úpravy v civilných procesných veciach je pritom takáto sťažnosť považovaná za účinný prostriedok nápravy, a to v zmysle rozhodovacej praxe nielen ústavného súdu, ale aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

13. Vec bola predložená príslušnému senátu na rozhodovanie 10. apríla 2024 a vo veci samej bolo rozhodnuté na neverejnom zasadnutí 19. novembra 2024. Dňa 2. decembra 2024 bol spis zaslaný (spolu so sťažnosťou) na najvyšší súd, ktorý o podanej sťažnosti dosiaľ nerozhodol. V rámci tohto obdobia bol 18. júla 2024 spis zaslaný najvyššiemu súdu na rozhodnutie podľa § 31 Trestného poriadku a po rozhodnutí bol krajskému súdu tento spis vrátený 28. augusta 2024.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Ústavný súd v prvom rade konštatuje neaplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na konanie o žiadosti sťažovateľa o upustenie od výkonu trestu odňatia slobody (príp. jeho zvyšku). Toto konanie, podobne ako konanie o podmieňanom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody (pozri napr. III. ÚS 548/2011, II. ÚS 441/2012), či konanie o zmene spôsobu výkonu trestu, alebo konanie

o milosť a pod. sa totiž netýka rozhodnutia o „trestnom obvinení“ ani rozhodnutia o „občianskych právach a záväzkoch“, ako to ustanovenie čl. 6 ods. 1 dohovoru pre svoju aplikovateľnosť vyžaduje. Sťažnosti sťažovateľa preto ústavný súd v tejto časti nevyhovel (výrok 5 tohto nálezu).

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

16. V prvom rade považuje ústavný súd za potrebné vyjadriť sa k argumentácii krajského súdu, ktorý namieta nevyužitie účinného prostriedku nápravy podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku. Vychádzajúc z tvrdení krajského súdu, je potrebné na jednej strane námietke krajského súdu prisvedčiť, na druhej strane prihliadol ústavný súd aj na skutočnosť, že v dotknutom súdnom konaní nebol sťažovateľ právne zastúpený a zároveň využil možnosť podať sťažnosť na prietahy predsedovi krajského súdu (čo poukazuje na aktivitu sťažovateľa smerujúcu k odstráneniu potenciálnych prietahov v dotknutom konaní).

17. Ústavný súd hodnotil celkovú dĺžku konania o návrhu sťažovateľa od 31. mája 2023 do 2. decembra 2024 a vzal do úvahy aj skutočnosť, že vec nie je dosiaľ právoplatne rozhodnutá. Nemožno prisvedčiť argumentácii krajského súdu, že do úvahy možno vziať len obdobie od času, keď najvyšší súd rozhodol o tom, ktorý súd bude príslušný na rozhodnutie vo veci sťažovateľa (teda, od kedy bola vec pridelená príslušnému senátu krajského súdu). Konanie je potrebné posudzovať ako celok aj s ohľadom na to, že vo výsledku pre sťažovateľa nebolo podstatné, kto a kedy spisom disponoval, ale kedy bolo v jeho veci napokon rozhodnuté.

18. V tomto zmysle ďalej poukazuje ústavný súd na jednej strane na to, že krajský súd postupoval vo veci s ohľadom na predchádzajúce žiadosti sťažovateľa, kde o nich opakovane rozhodoval na prvom stupni okresný súd. Bolo by teda možné povedať, že postupoval logicky. Na druhej strane je však nutné uzavrieť, že takýto postup nebol správny (čo potvrdil napokon aj najvyšší súd). Práve s ohľadom na tento nesprávny postup sa napokon vo veci sťažovateľa začalo konať až takmer rok po podaní žiadosti sťažovateľom.

19. V posudzovanej veci nejde o komplikovanú záležitosť, samotný súd poukázal na to, že o obdobných žiadostiach sťažovateľa už opakovane rozhodoval. Počas obdobia, kedy už bol spis na krajskom súde a bolo možné vo veci rozhodovať, bol postup súdu v podstate plynulý a súd rozhodol do pol roka od vrátenia spisu najvyšším súdom (po rozhodovaní podľa § 31 Trestného poriadku), čo je plne akceptovateľné aj z ústavnoprávneho hľadiska. Celková doba rozhodovania je však s ohľadom na neefektívny postup súdu súvisiaci s nesprávnym vyhodnotením príslušnosti (trvajúcí takmer rok) ústavne neakceptovateľná. Ústavný súd preto uzavrel, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny (výrok 1 tohto nálezu).

20. S ohľadom na skutočnosť, že spis sa už aktuálne preukázateľne nenachádza na krajskom súde, ústavný súd neprikázal krajskému súdu konať vo veci bez zbytočných prietahov.

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadostučinenia 5 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023).

22. S prihliadnutím na celkovú dĺžku namietaného konania, charakter namietaného konania, konštatovanú neefektívnosť v postupe krajského súdu a ďalšie konkrétne okolnosti prípadu považuje ústavný súd za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadostučinenie 500 eur (výrok 2 tohto nálezu) a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (výrok 5 tohto nálezu).

IV.

Trovy konania

23. Ústavný súd priznal sťažovateľovi [§ 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 771,68 eur.

24. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur a hodnota režijného paušálu je 14,84 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2025 (prevzatie a príprava zastúpenia, doplnenie ústavnej sťažnosti), čo celkovo predstavuje 771,68 eur.

25. V zmysle § 37 ods. 2 zákona o ústavnom súde trovy ustanoveného právneho zástupcu znáša štát (bod 3 výroku nálezu). Ústavný súd zároveň uložil porušovateľovi základného práva povinnosť nahradiť trovy právneho zastúpenia kancelárii ústavného súdu (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2025

Ľuboš Szigeti
predseda senátu